

**ДО
КОМИСИЯТА ЗА РЕГУЛИРАНЕ
НА СЪОБЩЕНИЯТА**

**1000 София,
ул. „Гурко“ № 6**

На вниманието на д-р Веселин Божков - Председател

***Относно:** Обществено обсъждане на проект на решение за определяне на разходоориентирани цени за услугите генериране и терминиране на повиквания от/в определено местоположение въз основа на разходите на ефективен оператор и изчислени чрез BULRIC модел*

УВАЖАЕМИ Д-Р БОЖКОВ,

С решение №2033 от 11 октомври 2012 г. (Решението) КРС откри процедура по обществено обсъждане на проект на решение за определяне на разходоориентирани цени за услугите генериране и терминиране на повиквания от/в определено местоположение въз основа на разходите на ефективен оператор и изчислени чрез BULRIC (Bottom-Up Long-Run Incremental Costs) модел на комисията (проект на решение), съгласно Приложение №2 към Решението "Резултати от модела "отдолу нагоре" (Bottom-Up) за определяне на дългосрочните/инкрементални разходи (LRIC) за услугите генериране и терминиране на повиквания от/в определено местоположение на обществени телефонни мрежи в България". Във връзка с провежданата процедура и в рамките на определения срок, с настоящото "Българската телекомуникационна компания" АД (БТК) представя позицията си по поставения на обсъждане проект на решение.

БТК извърши цялостен и задълбочен анализ на проекта на решение, като извършеният анализ води до следните изводи:

- **Налице е съществено нарушение на процедурата по провеждане на обществено обсъждане.**
- **Заложените в модела входящи данни, доколкото такива са показани в рамките на обсъждането, са противоречиви и необосновани.**

I. Съществено нарушение на процедурата по провеждане на обществено обсъждане:

1. Неосигуряване на достъп до разработения модел в електронен формат.

На първо място бихме искали да посочим наличието на конкретно обстоятелство, а именно липсата на достъп до разработения BULRIC модел на ефективен оператор на обществена фиксирана мрежа в България (BULRIC модел), което затруднява прегледа на представените на обществено обсъждане документи и пречатства възможността за изготвяне на адекватна позиция по представения проект на решение.

Още в рамките на процедурата по обществено обсъждане на принципите за разработване на BULRIC моделите за определяне на дългосрочните инкрементални разходи за мобилни и фиксирани мрежи в България БТК, както и други предприятия, са изразили становища относно необходимостта за осигуряване на достъп до моделите в електронен формат с оглед предоставянето на задълбочени коментари. Това е видно от публикуваните резултати от становищата на предприятията, приети с Решение №2032 от 11 октомври 2012 г.

В отговор на отправените коментари КРС отбелязва, че няма пречка електронните таблици да бъдат поставени на обществени консултации при отчитане на изискванията за опазване на търговската тайна и по отношение на резултатите за конкретни услуги във връзка с наложени специфични задължения. Въпреки това, КРС открива процедура по обществено обсъждане на резултатите от прилагането на модела отново без да предостави възможност на заинтересованите страни да се запознаят със самия модел. Нещо повече, отправеното от БТК в рамките на процедурата за обществено обсъждане искане (Ваш Вх. № 04-04-250/29.10.2012.) за своевременно осигуряване на достъп до моделите в електронен формат е оставено без конкретен отговор. В рамките на срока за обсъждане изготвеният модел не беше публикуван, което води до извода, че КРС е отхвърлила искането за предоставяне на достъп. В същото време КРС не е дала конкретен отговор и мотиви за предполагаемия отказ да се публикуват моделите. Считаме, че отказът да бъде представен изготвеният модел представлява съществено нарушение на процедурата по аргументи, както следва:

Ако се позовем на становището на КРС, изразено по повод на постъпилите коментари от проведеното обществено обсъждане на принципите за разработване на BULRIC модела (стр. 8), основната причина за неосигуряването на достъп е наличието на входни данни модела, които представляват търговска тайна. Това становище на комисията провокира известни съмнения относно коректното прилагане на принципите за разработването на модела. Съгласно изложеното в т. 3 от приложения към Решението документ "Резултати от модела "отдолу нагоре" (Bottom-up) за определяне на дългосрочните допълнителни/инкрементални разходи (LRIC) за услугите генериране и терминиране на повиквания от/в определено местоположение на обществени телефонни мрежи в България (Резултатите), разработеният модел би следвало да отразява необходимите мрежови ресурси, които един ефективен доставчик трябва да инсталира днес, за да удовлетвори ориентирано към бъдещето търсене на услуги. Следвайки посочените от КРС принципи може да се направи извода, че нито един от фиксирания оператори, на които е наложено задължение за определяне на разходоориентирани цени за генериране и/или терминиране чрез прилагането на BULRIC модел не отговаря на критериите за ефективен оператор. В

този смисъл е неясно по каква причина моделът реферира към данни, които са търговска тайна.

Бихме искали да обърнем специално внимание на мотивите на КРС във връзка източниците на информация, въз основа на които са направени конкретните изводи при разработване на модела. На първо място, съгласно посоченото в т. 4.2. „източници на данни, използвани в модела“, входящите данни на модела са съпоставени с входящите данни за разходите в *други* модели и с информация за разходите, събрана в хода на *други* проекти. На следващо място, според изложеното в документа където не са предоставени данни, „Екорис –Инсайт“ са използвали референтни показатели от тяхна база данни или данни, предоставени от *други* предприятия. Обстоятелството, че принципът при изработване на BULRIC модела предполага изграждане на мрежа на хипотетичен оператор не освобождава КРС от ангажимента да обоснове избора си относно референтните данни, които ще бъдат използвани при изграждане на модела, приложим за българските условия.

С оглед спецификите на модела, задължително условие е при неговото разработване да се отчитат националните особености в държавата, за която се изработва този модел. В тази връзка, механичното пренасяне на данни от други модели, разработени за други национални особености е недопустимо, още повече когато липсват каквито и да било данни за източника на използваните данни. Не случайно Европейската комисия е определила, че всеки регулаторен орган следва самостоятелно да изработва собствени модели. Това е така, тъй като основните показатели за изработване на модела са специфични за всяка държава, включително по отношение географските особености, определящи топологията на мрежата, пазарната ситуация, определяща търсенето, както и редица други фактори, от съществено значение при изграждане на хипотетичния инженерен модел. Предвид посоченото считаме, че референцията към данни без да е ясен източника на тези данни, прави решението немотивирано. От една страна, посоченото поставя под съмнение адекватността на модела спрямо българските условия, тъй като създава сериозни съмнения за механично пренасяне на данни, използвани в други модели. От друга страна, като не се дава достъп до данните, използвани от консултанта, се отнема изцяло възможността на БТК да представи становище по изготвения модел и резултатите от него.

В резултат на посоченото считаме, че откритото обществено обсъждане на практика няма предмет. Без конкретна информация за използваните от КРС източници и данни, предприятията са в обективна невъзможност да представят аргументирано и обосновано становище по моделите и по резултатите от тях.

Тук бихме искали да обърнем внимание на основното предназначение на процедурите по обществено обсъждане и обществени консултации, определени в ЗЕС. За целта ще реферираме към подхода на КРС, използван до момента при провеждане на такива процедури. До настоящия момента КРС е поставяла на консултации самия документ (наредба или пазарен анализ), който комисията има намерение да приеме като окончателен. В процедурата, открита с решение № 2033 от 11.10.2012 г. КРС не постави на обсъждане самите модели. Посоченото може да бъде сравнено със ситуация, при която КРС има намерение да измени подзаконов нормативен акт, но да не постави на обсъждане конкретните текстове на новите норми, а само извадки от тези текстове, придружени с обяснения на Регулатора. Като е публикувала само извадки от модела, но не и самият модел, КРС на практика не е публикувала основния документ, въз основа на който следва да се развие

самото обществено обсъждане. Крайната цена, предложена от КРС не може да бъде предмет на обсъждане, ако не са ясни мотивите, въз основа на които тя е определена. Без поставянето на обсъждане на конкретния модел за предприятията остава неясно въз основа на какви показатели са определени конкретните цени, поради което представянето на становище по конкретните ценови стойности е обективно невъзможно.

Не на последно място, бихме искали да посочим, че съгласно чл. 219 от ЗЕС когато задължено предприятие внася ценово предложение, то следва да бъде придружено с всички документи по ценнообразуването. В рамките на проверката на ценовото предложение КРС може да иска достъп до източниците на представените данни, включително до наличните системи за определяне на разходите на съответното дружество с цел да установи доколко са обосновани предложените цени. Няма причина този принцип, заложен в ЗЕС, да не намери приложение спрямо цените, определени от КРС въз основа на собствения ѝ модел. В настоящата процедура цената е предложена от КРС, а задължените предприятия трябва да имат възможност да проверят доколко тази цена е адекватно определена спрямо националните особености. Ограничаването на достъпа до изработения модел на практика отнема тази възможност за проверка, което обезсмисля като цяло провеждането на обсъждане с предприятията.

Използваме случая да отбележим, че са налице достатъчно примери от европейската практика при разработването на BULRIC модели, в които съответните регулаторни органи, заедно с всички съпътстващи документи, осигуряват достъп до разработения модел в електронен формат. Такъв подход например е приложен в Португалия и Холандия.

На мнение сме, че осигуряването на достъп до съответния модел е необходимо условие за постигане на прозрачност на действията на регулатора във връзка с провежданата процедура. Невъзможността да бъде изследван в детайли разработения модел, както и да бъдат проучени заложените в него зависимости, на практика лишава БТК от възможността за извършване на по-задълбочен анализ, в резултат на което настоящото становище акцентира само върху някои основни положения.

2. Средно претеглена цена на капитала (WACC)

В допълнение на изложените аргументи по т.1, които водят до изводите за нарушена процедура, обръщаме внимание, че към момента на обсъждане на резултатите от прилагането на BULRIC модела няма решение на КРС за определяне на среднопретеглената цена на капитала. В рамките на изложеното по т.1.3. от Резултатите е направено уточнение под черта, че за изчисленията е използван **приетия от КРС WACC** в размер на 7.25%. В същото време, към настоящия момент липсва окончателно решение на КРС за определяне на този размер. Според поставения на обсъждане проект на решение се очаква КРС да приеме конкретната стойност на WACC на следващ етап, едновременно с окончателното определяне на цените за генериране и терминиране от/във фиксирана мрежа. Считаме за недопустимо КРС да реферира към показател, който все още не е приет като окончателен от КРС. Видно от спецификацията на модела, WACC е част от основните входящи данни и залагането на конкретна стойност е от определящо значение за резултатите от модела. При условие, че КРС вече е заложила съответния показател в модела, то единственият възможен извод е, че независимо от постъпилите

становища КРС няма да промени заложения показател за WACC. Посоченото води до извода, за формално проведена процедура, която не постига заложените в закона цели за прозрачност и консултативност.

Този подход на КРС поставя под съмнение законосъобразното провеждане на процедурата по определяне на разходоориентирани цени за услугите генериране и за терминиране на повиквания от/в определено местоположение, доколкото дефинирането на WACC е необходимо условие за изчисляването на разходоориентирани цени по т. 1 от проекта на решение.

Предвид всичко изложено по-горе считаме, че откритата процедура е проведена в пряко противоречие с изискваният на ЗЕС, като допуснатите нарушения могат да бъдат обобщени, както следва:

- **Процедурата на практика е лишена от предмет, тъй като без публикуване на модела не могат да се обсъждат резултатите от този модел.**
- **В противоречие с европейската практика, на предприятията е отказан достъп до разработения модел.**
- **Липсва окончателна позиция на КРС по един от параметрите с определящо значение за резултатите от модела, а именно среднопретеглената цена на капитала.**
- **Липсва конкретна информация за източника на данните, използвани от КРС и от консултанта "Екорис-Инсайт", което поставя под съмнение съответствието на разработения модел с българските условия и отнема възможността са предоставяне на аргументирано становище от БТК.**

С оглед на така посочените съществени пороци при провеждане на процедурата, считаме за наложително КРС да преработи представения проект на решение и да открие нова процедура по обществено обсъждане, в рамките на която да бъде осигурена възможност на заинтересованите предприятия да се запознаят с конкретната и обоснована позиция на КРС и да представят аргументирано становище по нея.

II. Заложените в модела входни данни са противоречиви и необосновани.

Доколкото в поставения на обсъждане документ се съдържа информация за конкретни параметри, въз основа на които КРС определя крайните цени за регулираната услуга, анализът на тази информация показва, че изводите на КРС са противоречиви и необосновани.

1. Прилагане на резултатите от BULRIC модела и по отношение на услугата генериране на повиквания в определено местоположение

Съгласно изложената от КРС позиция за приложимия подход при определяне на допълнителните/инкрементални разходи въз основа на BULRIC модела, за услугата терминиране на повиквания в определено местоположение следва да се използва "чист LRIC (*pure LRIC*)", в съответствие с Препоръката на Европейската комисия от 7 май 2009 г. относно подхода за регулиране на цените за терминиране на фиксирана и мобилна връзка в Европейския съюз (Препоръка 2009/396/ЕО). За всички други услуги КРС предлага да се използва TSLRIC+ (Total Service LRIC – LRIC за цялата

услуга)¹. В рамките на проведеното обществено обсъждане на принципите за разработването на модела², в отговор на постъпилите коментари по въпрос 1, КРС потвърждава позицията си като посочва изрично, "че по отношение на услугите *терминиране на повиквания във фиксирани мрежи при определяне на разходите ще бъде приложим чистия LRIC. За всички останали услуги ще се прилага подхода TSLRIC/TSLRIC+, тъй като от една страна предприятията са мотивирани да използват ефективно ресурсите си, а от друга страна се позволява към разходите за предоставянето на различните услуги да се отнасят и съответната част от общите разходи на предприятието*"³.

С Решение №1361 от 31 май 2012 г. КРС продължава задължението за прилагане на разходоориентирани цени за услугите генериране и терминиране в определено местоположение, определени въз основа на BULRIC модели. Предвид изложеното в предходния параграф, може да се направи извода, че изпълнението на наложеното задължение изисква прилагането на разработения BULRIC модел в два варианта, като за услугата терминиране се приложи методологията *pure LRIC*, а по отношение на услугата генериране –TSLRIC+⁴.

Прави впечатление, че при разработването на двата BULRIC модела – за фиксиранията и мобилната мрежа - се следва един и същ алгоритъм в съответствие с изложеното в Препоръка 2009/396/ЕО. Доколкото последната коментира въпроса с регулаторното третиране на цените за терминиране в мобилни и фиксирани мрежи, то безспорно получените резултати от прилагането на моделите би следвало да отразяват разходите при предоставяне на услугата терминиране. В същото време, видно от представените резултатите от прилагането на BULRIC модела за фиксиранията мрежа, така получения разход за услугата терминиране се прилага симетрично и по отношение на услугата генериране.

На мнение сме, че прилагането на такъв подход е в противоречие с цитираното по-горе становище на КРС, тъй като Резултатите показват разход, определен на база *pure LRIC* методология, докато за целите на определяне на разходи за други услуги, в т.ч. генериране, според КРС следва да се използва TSLRIC+ методология. **В тази връзка, остава неясно на каква основа КРС определя еднакви цени за генериране и терминиране, при условие че методологията за определяне на разходите е различна.**

Спецификата на TSLRIC+ методологията предполага отчитането и на съответна част от общите разходи на предприятието. Следователно коректното определяне на разход за услугата генериране изисква прилагането на разработения BULRIC модел и въз основа на TSLRIC+ методологията. КРС отбелязва, че така разработения модел позволява определяне на разходите въз основа на всяка една от методологиите (*pure LRIC*, TSLRIC и TSLRIC+), т.е. налице са обективни възможности за определяне на цена за генериране въз основа на съответната методология. За целта обаче е необходимо да се изиска от задължените предприятия допълнителна информация, най-малко за нивата на общите разходи. Тази информация следва да бъде анализирана,

¹ Стр. 12, "Резултати от консултациите за разработване на модела "отдолу нагоре" за определяне на дългосрочните допълнителни/инкрементални разходи (*Bottom-Up LRIC*) за фиксирани мрежи в България"

² Резултати от общественото обсъждане са приети с Решение №2032 от 11 октомври 2012 г.,

³ Стр.15, "Резултати от консултациите за разработване на модела "отдолу нагоре" за определяне на дългосрочните допълнителни/инкрементални разходи (*Bottom-Up LRIC*) за фиксирани мрежи в България"

⁴ КРС прави уточнението, че разработения модел позволява определянето на разходи въз основа на методологиите *pure LRIC*, TSLRIC и TSLRIC+ (стр.12, "Резултати от консултациите за разработване на модела "отдолу нагоре" за определяне на дългосрочните допълнителни/инкрементални разходи (*Bottom-Up LRIC*) за фиксирани мрежи в България")

а в последствие да се направи и оценка за разглеждания период от гледна точка на ефективния оператор, като се следват определени принципи.

Предвид гореизложеното считаме, че прилагането на резултатите от BULRIC модела по отношение на услугата „генериране“ е недопустимо. Определени по този начин, ценови ограничения за услугата „генериране“ са нелогични и в пълно противоречие с аргументацията, изложена от КРС. Посоченото представлява съществено нарушение и е основание за цялостно преработване на модела, тъй като изводите на КРС нямат връзка с изложените мотиви.

2. Липса на обосновка на заложените в модела входящи данни

Както бе посочено по-горе концепцията за ефективен оператор изисква проектиране на мрежа, която да е в състояние да се справи с бъдещо търсене. Ето защо изготвянето на прецизна прогноза за развитието на пазара е от съществено значение при оразмеряване на мрежата и определяне на нейния дизайн. Всяко отклонение от, надценяване или подценяване на текущите пазарни тенденции ще рефлектира и върху мрежовия модел, което от своя страна може да породви съмнения за това доколко този модел притежава характеристиките на мрежа на ефективен оператор. Чувствителността на модела спрямо входните данни за развитието на пазара определят като абсолютно необходимо, в допълнение към резултатите от прилагането на модела, да бъде представена и обоснована прогноза за развитието на пазара.

Съгласно чл. 30, ал. 2 от Закона за електронните съобщения, проучването, анализа и изготвянето на оценка относно нивото на конкуренция на съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги е в правомощията на КРС. Следователно комисията е тази, която притежава цялостен поглед върху пазара и тенденциите за неговото развитие, поради което изготвянето на прогноза за бъдещето му развитие е единствено от нейните компетенции.

Представените в Резултатите данни обаче илюстрират противоречиви и в голяма степен нелогични тенденции в развитието на пазара, което поставя под съмнение резултатите от прилагането на BULRIC модела. Допускаме, че основната причина за наблюдаваните отклонения се дължат на факта, че в модела са отразявани подадени от предприятията данни, без да бъде направена оценка от страна на КРС за тяхната достоверност и в каква степен кореспондират с пазарните тенденции. Тези съмнения се подсилват от изложеното от КРС в отговор на постъпили коментари по въпрос 2 в рамките на проведеното обществено обсъждане на принципите за разработване на BULRIC модела за фиксирана мрежа на ефективен оператор в България, където се прави уточнението, че *“с оглед избягване на грешки при оразмеряване на мрежата на ефективен оператор, предоставената от предприятията информация се използва при разработването на BULRIC моделите”*⁵. От своя страна това разяснение на КРС поставя въпроса за начина, по който се използват данните на предприятията, в случай че такива са предоставени от повече от едно предприятие и съответно при какви условия се извършва оценка за бъдещото развитие на пазара, когато нито едно от предприятие не е предоставило такива данни.

⁵ Стр. 17, “Резултати от консултациите за разработване на модела “отдолу нагоре” за определяне на дългосрочните допълнителни/инкрементални разходи (Bottom-Up LRIC) за фиксирани мрежи в България”

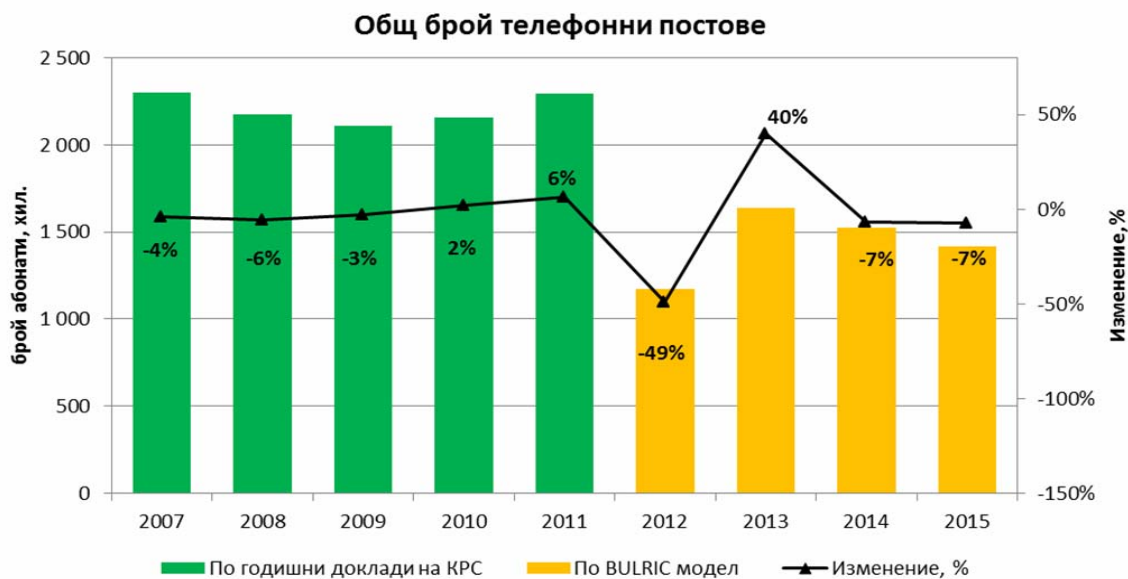
Липсата на яснота относно определянето на входящите данни в модела се задълбочава още повече с оглед на изложеното по т. 4.2 "Източници на данни, използвани в модела" от Резултатите. Тук отново не се посочва какъв поход се прилага при определяне на прогнозното търсене, а само се пояснява, че където е възможно в модела са използвани реални данни, така както са представени от предприятията, *"тъй като тези данни отразяват действителните експлоатационни обстоятелства и потребителско поведение, които са характерни за България, като са отчетени и тенденциите в развитието на разходите за прогнозирания период"*.

Прилагането на подхода "scorched node" на модифициране на съществуващите възли отчита спецификите на вече разгърнатите мрежи, което от своя страна обосновава използването в модела на реални данни за мрежовите елементи и свързваните с това разходи на предприятията, но след извършването на необходимата калибровка. Това е така, тъй като изгражданата хипотетична мрежа следва да отразява разходите, които един фиксиран оператор би направил, при условие че осъществява ефективно дейността си в условията на конкурентна среда. В този смисъл не става ясно какви са прилаганите критерии от страна на консултанта "Екорис-Инсайт" при калибрирането на данните, кога се счита, че е налице необосновано несъответствие и на какъв принцип се използват референтни показатели. Считаме, че прилагането на такива разяснения е необходимо условие за постигане на по-голяма прозрачност, което от своя страна позволява извършването на адекватна оценка за това в каква степен се съблюдават принципите на моделиране при изграждане на мрежата на ефективен фиксиран оператор в България. Не е сериозно да се очаква съвпадение на данни, предоставени на консултанта в рамките на отделни проекти в различни страни. Най-малкото в тези страни топологиите на мрежите и пазарните ситуации се различават. По тази причина когато се реферира към тях, това следва да се направи аргументирано и при спазване на принципа за прозрачност.

Изложените по-горе обстоятелства не дават основание да счита, че определянето на входните в модела данни става при съблюдаване на ясно дефинирани принципи. Ето защо сме на мнение, че така проектираната мрежа не изпълнява изискванията за мрежа на ефективен фиксиран оператор в България, което от своя страна поставя под съмнение получените резултати от прилагането на модела. Опасенията ни в тази посока се потвърждават и от анализа на данните, съдържащи се в представените в Резултатите извадки от модела.

2.1. На първо място бихме искали да обърнем внимание на заложената в модела прогноза за развитие на потребителите на фиксирана услуга в България.

Видно от представените данни наблюдаваните изменения по този пазарен показател са пряко следствие от протичащите пазарни процеси. След периода на постоянен спад в брой на телефонните постове, наблюдаван от 2007 г. до 2009 г., през последните две години се отчита обратната тенденция, а именно на лек прирост. Както КРС отбелязва в последния си годишен доклад, нарасналият брой фиксирани телефонни постове се дължи основно на нарастване на броя на фиксирани телефонни постове с достъп чрез мобилни мрежи и на широкото разпространение на пакетните услуги. По отношение на последните също така КРС отбелязва, че се очаква за напред търсенето на пазара да се ориентира все повече към ползването на пакетни услуги.

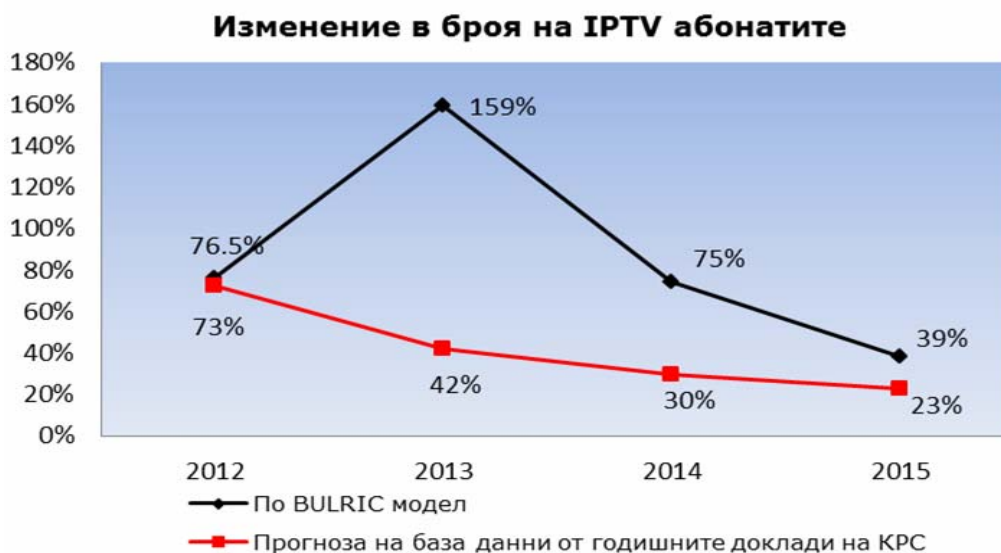
Фиг.1

В допълнение следва да се отчете и посоченото в мотивите към Решение №2017 от 4 октомври 2012 г. на КРС за наличието на конкурентен натиск, упражняван от страна на мобилните мрежи спрямо фиксираните, в резултат на което се наблюдава "ясна тенденция за миграция на гласовите услуги от фиксирани към мобилни мрежи".

На база на така очертаните пазарни тенденции би следвало очакванията за развитието на пазара да са свързани преди всичко с допускане за запазване на броя фиксирани телефонни постове, а при песимистичен сценарий - за постоянен спад в техния брой, но с по-бавни темпове. Такова допускане е резонно, най-вече в светлината на извършване на втори кръг пазарни анализи на пазарите на дребно за достъп до и предоставяне на гласови услуги в определено местоположение. КРС вече е установила наличие на субституция на фиксираната с мобилната услуга, а извършването на пореден кръг пазарни анализи дава възможност на регулатора да съобрази мерките си за въздействие върху пазара, така че да противодейства на негативните тенденции.

Видно от фиг. 1, прогнозираното търсене за разглеждания период (2012 г. – 2015 г.) се развива в съвсем различна посока – изключително динамично и с големи отклонения спрямо наблюдаваната понастоящем тенденция. Изключително обезпокояващи са флукуациите през периода 2011 г. – 2013 г., според които в рамките на двегодишен период се очаква драстичен спад в броя на фиксираните телефонни постове от 49%, последван от също толкова съществен ръст от 40%. В тази връзка ще отбележим, че едва ли има предприятие, предоставящо фиксирани услуги, което да гради своята бизнес стратегия върху такива очаквания за промени в обема на пазара.

2.2. Не по-различна е ситуация и по отношение определяне на потенциала на пазара при предоставяне на услугата ITPV.

Фиг.2

Видно от фиг.2 и тук е налице разминаване между пазарните тенденции и заложената в модела прогноза. По аналогия на броя на фиксираните телефонни постове, през 2013 г. се очаква броят на IPTV абонатите да нарасне три пъти. В резултат на така направената прогноза в края на разглеждания период абонатите на IPTV, по BULRIC модел⁶ ще са почти три пъти повече в сравнение с направената оценка за техния брой на база данни от годишните доклади на КРС (табл. 1).

Брой IPTV абонати определени на база:	2012	2013	2014	2015
BULRIC модел	46 550	120 670	210 690	292 260
Данни от годишните доклади на КРС	45 531	64 684	83 837	102 990

Табл.1

2.3. Може би най-сериозният аргумент за това, че направената прогноза на търсенето за целите на изграждането на хипотетичната мрежа на ефективен фиксиран оператор не отчита ситуацията на пазара в България е посоченото като очаквания за развитие на битстрийм достъпа.

Съгласно посоченото в последния годишния доклад на КРС *"към 31.12.2011 5 предприятия имат сключени договори за битстрийм достъп с БТК. Само едно предприятие, обаче, реално предоставя такъв тип достъп на крайни потребители – "Орбител" ЕАД. В края на 2011 г. относителният дял на абонатите на DSL битстрийм достъп е пренебрежимо малък, като техният общ брой е значително под 100"*⁷. Не по-различна е ситуацията и в предходните години. В този смисъл, остава неясно какви са съображенията на КРС да се очаква коренна промяна в интереса към ползването на битстрийм достъп на едро за разглеждания период. Видно от Извадка 16 от Резултатите само в рамките на една година се очаква броят на линиите за битстрийм достъп, понастоящем краен брой, да нараснат до почти 40 хил⁸.

⁶ Броят на IPTV абонатите е определен при отчитане на пазарния дял на ефективния оператор.

⁷ Стр. 40, Годишен доклад на Комисията за регулиране на съобщенията за 2011 г.

⁸ От представеното описание в Резултатите не става ясно дали посочените в Извадка 16 данни се отнасят само до ефективния оператор или отразяват пазара като цяло. Ето защо е възможно цитираният брой линии за битстрийм достъп да е подценен.

2.4. Друг интересен извод, до който може да се достигне на база анализ на представените в Резултатите извадки с данни е, че необичайните промени в броя на фиксираните телефонни постове в рамките в периода 2011 г. – 2013 г. са съпътствани и с нехарактерна промяна в потребителското поведение. За да илюстрираме това ще направим сравнителен анализ на средномесечното потребление на абонат, получено въз основа на предоставените от БТК данни⁹ в рамките на годишните въпросници за отчет на дейността на предприятията и на база посочените в Резултатите данни¹⁰.

	Съгласно данни на БТК от годишните въпросници*		Прогноза по BULRIC модел			
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Средномесечно потребление на абонат от:						
повиквания в мрежата (onnet calls), мин.						
повиквания към други мрежи, мин.						
входящи повиквания от други мрежи, мин.						

*Представените данни за 2010 г. и 2011 г. са търговска тайна за БТК. Табл.2

Видно от табл. 2, прогнозираните трафици за повиквания по посочените направления определят средномесечното потребление на абонат през 2012 г., надвишаващо съществено действително отчетеното от БТК през последните две години. В контекста на очаквания спад в абонатната база от 49% през 2012 г. тази промяна в трафичния профил на абонатите е нелогична и необоснована. Този извод е в сила и по отношение на заложената в модела прогноза за 2013 г.

В тази връзка бихме искали да обърнем внимание и върху липсата на прозрачност по отношение на прогнозирането на трафиците за взаимно свързване между фиксираните и мобилните мрежи. За разлика от BULRIC модела на мрежа на ефективен мобилен оператор в България, където е направено разграничение за входящите и изходящите повиквания от/към фиксирани и от/към мобилни мрежи, в представените извадки от прилагането на модела на мрежа на ефективен фиксиран оператор в България не може да се извлече информация на тази база. Също така остава неясно къде биват отчитани трафиците от/към мрежи за ширококолов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп.

С оглед на изложеното по-горе, считаме че са налице достатъчно основания да се приеме, че заложената в модела прогноза за търсенето не кореспондира с пазарната ситуация в България. Следователно, проектираната на тази база мрежа не изпълнява изискванията на мрежа на ефективен фиксиран оператора в България.

3. Определяне на пазарен дял на ефективен оператор

Съгласно представеното описание на BULRIC модела, налице е още едни параметър, чиято стойност е от съществено при оразмеряването на хипотетичната мрежа и определянето на нейния дизайн. Това е пазарния дял. За разлика от BULRIC модела на ефективен мобилен оператор в България, при разработването на който бе представен подхода за определяне на пазарния дял, този въпрос не се коментира в

⁹ Отчитаният от БТК трафичен профил на ниво абонат отразява с голяма степен на достоверност и трафичния профил на фиксиран абонат в България, предвид пазарния дял на БТК.

¹⁰ Извадка 16, стр. 25 от Резултатите

рамките на процедурата по разработването на BULRIC модела за фиксираната мрежа.

Ако се позовем на приложения подход при определяне на пазарния дял на BULRIC модела за мобилната мрежа, то тогава остава неясно как въпреки големия брой на пазарните участници се достига до определянето на пазарен дял на ефективен фиксиран оператор в размер на 50%. Съмненията относно коректното определяне на стойността на този показател се засилват и от факта, че така дефинирания пазарен дял се прилага по отношение на всяка една от услугите в модела, а именно гласови повиквания, линии под наем, пренос на данни, достъп до интернет и IPTV.

Следва да се отбележи, че всяка една от тези услуги е част от отделен пазар със специфични характеристики, като брой участници, степен на конкурентост, потенциал за развитие и т.н. В този смисъл достигането на един и същ пазарен дял за всяка една от тези услуги е практически невъзможно, тъй като не би могло да се очаква конкурентната сила на от едно предприятие да се прояви в една и съща степен на отделните пазари.

Предвид посоченото изводът, който се налага е, че така определения пазарен дял не кореспондира с пазарната ситуация в България.

4. Характер на конкретно получените резултати

Предмет на провежданата процедура по обществено обсъждане е определянето на разходоориентирани цени за генериране и терминиране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи, които да бъдат прилагани считано от 1 юли 2013 г. Съгласно наложеното задължение, тези цени следва да отразяват разходите на ефективен фиксиран оператор, изчислени въз основа на BULRIC модел, разработен от KPC.

В тази връзка е безспорно твърдението, че прилагането на разработения модел води до определяне на разход. В същото време, в Резултатите се прави уточнението, че в заключителната извадка¹¹ са *“представени цените за генериране, съответно за терминиране на повиквания в български лева”*. Конкретна извадка, от която да е видно какъв е получения разход на минута за разглеждания период не се съдържа в документа. Представеното кратко обяснение за това как се формира отношението, определящо разхода, препраща към непубликувани в Резултатите таблици¹² поради което няма възможност да се достигне до конкретен резултат.

Липсата на достъп до BULRIC моделите за фиксираната и мобилната мрежа в електронен формат не позволява да се изследват отделните зависимости в тях, както и да се направи оценка за начина, по който влияят на крайния резултат. В същото време прегледът на резултатите от прилагането и на двата модела показва, че се следва един и същ алгоритъм при калкулациите, но въпреки това характерът на получените резултати е различен.

За разлика от BULRIC модела на мобилната мрежа, в резултат от прилагането на който е определена цена, намаляваща постепенно за разглеждания период, прилагането на BULRIC модела за фиксираната мрежа води до определянето на една и съща цена през целия период.

¹¹ Извадка 52, стр. 66 от Резултатите

¹² на стр. 66, в рамките на пояснението за това какво отношение се взема при определяне на разхода за минута е направено препращане към таблица 2.02. Такава таблица обаче не се открива в Резултатите.

В случай че така определените цени отразяват точно получените разходи за разглеждания период, математически тези резултати биха могли да се обяснят единствено с наличието на фактор (драйвър) в изчисленията, който се характеризира с различен характер в двата модела. Видно от представените извадки в двата документа, илюстриращи резултатите от прилагането на моделите, прогнозите за търсенето, а също така и за мрежовите разходи се променят във времето. Различие се установява единствено по отношение на оценката за броя абонати за разглеждания период. В BULRIC модела на мобилната мрежа на ефективен оператор този показател е статичен, докато в модела на фиксираната мрежа същият е динамичен. Следователно е резонно допускането, че във финалната фаза от прилагането на модела отчитането на броя абонати е определящ за характера на крайния резултат за разходите. Макар теоретично да е възможно отношението на два показателя, изменящи се динамично във времето да дава един и същ резултат, считаме че тази вероятност е пренебрежима при прилагане на BULRIC модела на фиксираната мрежа на ефективен оператор. Основният ни аргумент в тази посока е свързан с отчетената прогноза за развитие на пазара. Видно от посоченото по т. 2.1., през 2012 г. очакванията са за драстично свиване на пазара, последвано от също толкова необичен ръст през следващата 2013 г. Такива резки промени в абонатната база, респективно в търсенето на услугата, безспорно оказват своето влияние и върху дизайна на мрежовия модел. В същото време обаче, следва да се има предвид, че тези противоречиви пазарни тенденции са валидни по отношение на кратък период от време, което определя като неефективно извършването на дейности по преоразмеряването на мрежата или промяната в нейния дизайн. В този смисъл не е логично да се очаква оператор, поставен в такава пазарна ситуация, да се стреми към постигане на ефективност за всяка една година от разглеждания период. Неговата цел би била постигането на този резултат за целия период. Следователно такъв оператор не би следвало да предприема промяна в мрежата си, за да я адаптира към по-слабия интерес към услугата, тъй като в последствие се очаква повишаване на търсенето до нива, които ще определят текущият мрежови дизайн като оптимален. Като резултат от това за времето, през което е налице свито търсене, този оператор ще отчете по-висок разход. В този смисъл изразяваме сериозни съмнения по отношение достоверността на получените резултати от прилагането на BULRIC модела на мрежа на ефективен фиксиран оператор в България.

На този етап не може еднозначно да се направи извода дали определените цени са изцяло съобразени с получените разходи или отразяват оценката на КРС за това как трябва да се развиват техните нива за разглеждания период. Предвид изложеното по тази точка, считаме че са налице достатъчно основания за класифицирането на втората възможност като по-достоверна. Следователно, по аналогия на извършените пазарни анализи на пазарите на едро за терминиране на повиквания в индивидуални мобилни мрежи и за генериране и терминиране на повиквания в определено местоположение, при определянето на разходоориентирани цени въз основа на BULRIC модели също са приложени различни модификации на подхода. На мнение сме, че не са налице обстоятелства, които да обосновават такива различия и то в полза на мобилните мрежи. Още повече, че идентифицираните конкурентни проблеми на мобилния пазар са по-силно изразени в сравнение с тези на фиксирания пазар.

В случай че КРС поддържа подхода си за определяне на по-плавни темпове на намаление на цените за терминиране в мобилни мрежи, то на тази база

следва да се определят и нивата на цените за генериране/терминирание от/във фиксирани мрежи.

5. Топология и дизайн на мрежата

В рамките на проведеното обществено обсъждане на принципите за разработване на BULRIC модел на мрежа на ефективен фиксиран оператор в България, БТК обърна внимание, че липсва информация за това какви протоколи и кодеци се залагат. В становището на КРС относно постъпили коментари по въпрос 10 не се съдържа конкретен отговор¹³. Вместо това е заложен коефициент на конвертиране от Erl в Mbps, равняващ се на 0.064 като не се дават сведения при какви загуби (основен показател за QoS при гласовите услуги) и за какъв кодек е смятана мрежата, а това оказва пряко влияние на обема на обслужвания трафик в часовете на най-голямо натоварване.

Също така ще отбележим, че въпреки поетия ангажимент от страна на КРС конкретните стойности на QoS и GoS параметрите да бъдат поставени на обществени консултации, видно от Резултатите това не е направено.

Прави впечатление допускането, че всички услуги, включително наетите линии се обслужват от NGN мрежата, като при това се залага 10% коефициент на редуциране на честотната лента в часовете на най-голямо натоварване, което превръща услугата от гарантирана в best effort. Следователно на клиент, ползващ услугата 2Mbps в часовете на най-голямо натоварване се гарантират 204,8 kbps.

С оглед на посоченото считаме, че в изготвения проект липсва информация за относно конкретни технически параметри, които са от съществено значение при разработване на мрежата на ефективен оператор. Този пропуск представлява поредното ограничение в проекта, което отнема възможността на БТК да предостави аргументирано становище по модела и резултатите от него.

Предвид всичко изложено в настоящия раздел II от становището, считаме за доказано твърдението ни за необоснованост в заложените от КРС данни в модела. Като обобщение на изложените аргументи, следва да се посочат основните противоречия в представения проект, както следва:

- **определяне на цени за генериране, еднакви с цените за терминирание, в пълно противоречие с изразената от КРС позиция относно методологиите за определяне на разходите, приложими за двете услуги**
- **определяне на еднакви нива на ценовите ограничения за целия период без наличие на обективни аргументи за този подход и в пълно противоречие с подход за налагане на ценови ограничения за мобилни мрежи**
- **представяне на противоречиви и нелогични данни относно тенденциите за развитие на пазара.**

¹³ Стр. 43-46, "Резултатите от консултациите за разработване на модел "отдолу нагоре" за определяне на дългосрочните допълнителни/инкрементални разходи (Bottom-Up LRIC) за фиксирани мрежи в България "

- **определяне на пазарен дял, който не кореспондира с пазарната ситуация в България**

Считаме, че така установените противоречия поставят под съмнение както получените резултати от прилагането на BULRIC модела, така и определените на тази база цени за генериране и терминиране на повиквания от/в определено местоположение. Посоченото налага цялостно преработване на модела и резултатите от него.

**УВАЖАЕМИ Д-Р БОЖКОВ,
УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА КРС,**

Предвид всичко изложено по-горе считаме, че КРС следва да преработи представения на обществено обсъждане документ, като съобрази изцяло неговото съдържание с изложеното в настоящото становище и съответно да проведе ново обществено обсъждане на резултатите от прилагането на модела. Само по този начин могат да бъдат отстранени съществените пороци в проекта, а именно, нарушаване на процедурата по обществено обсъждане и липса на аргументация относно заложените в модела входящи данни. **Липсата на достъп до BULRIC модела, както и липсата на информацията относно данните, използвани от КРС и от консултанта, изработил модела за КРС, не позволява да се изследват отделните зависимости в него, както и да се направи оценка за начина, по който влияят на крайния резултат.** Този недостатък в проведената процедура може да бъде отстранен единствено чрез цялостно преработване на проекта на решение и повторното му поставяне на обсъждане от заинтересованите страни.

С уважение,

**Жанет Захариева,
Пълномощник на изпълнителния директор**